

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 24.3.2010
KOM(2010) 105 endelig

2010/0067 (CNS)

Forslag til

RÅDETS FORORDNING (EU)

**om indførelse af et forstærket samarbejde om lovvalgsreglerne i forbindelse med
skilsmisse og separation**

{KOM(2010) 104 endelig}

BEGRUNDELSE

1. INDLEDNING

1.1. Baggrund for forslaget

Den 17. juli 2006 vedtog Kommissionen på grundlag af artikel 61, litra c), og artikel 67, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (nu artikel 81, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) et forslag¹ til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 2201/2003² for så vidt angår kompetence og om indførelse af lovvalgsregler i ægteskabssager ("Rom III"). Forordningen skulle have været vedtaget af Rådet med enstemmighed og efter høring af Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentet afgav udtalelse om forslaget den 21. oktober 2008³.

Kommissionens forslag er blevet behandlet i Udvalget for Civilretlige Spørgsmål (Rom III) siden oktober 2006. Det har imidlertid ikke været muligt at opnå enstemmighed om nogen af de foreslåede løsninger for lovvalgsregler inden for rammerne af forordningen eller om de foreslåede undtagelser. Derfor konstaterede Rådet den 5. og 6. juni 2008, at det ikke var muligt at opnå enstemmighed og få vedtaget "Rom III"-forordningen, og at der var uoverstigelige vanskeligheder, som gjorde det umuligt at opnå enstemmighed på nuværende tidspunkt og i den nærmeste fremtid. Rådet konstaterede, at Rom III-forordningens mål ikke kunne opfyldes inden for en rimelig tidsfrist under anvendelse af de relevante bestemmelser i traktaterne.

Den 25. juli 2008 noterede Rådet sig, at mindst otte medlemsstater havde til hensigt at anmode Kommissionen om at fremlægge et forslag til forstærket samarbejde, og at andre medlemsstater eventuelt ville tilslutte sig efter fremlæggelse af Kommissionens forslag. Først når Kommissionen havde modtaget en officiel anmodning fra disse medlemsstater, ville den kunne fremlægge et eventuelt forslag, som kunne give hver delegation mulighed for at tage endelig stilling til relevansen af et forstærket samarbejde og deres deltagelse i et sådant, og en eventuel anmodning fra mindst otte medlemsstater til Kommissionen om at fremlægge et forslag til forstærket samarbejde berørte ikke den videre procedure, og navnlig ikke den bemyndigelse, som Rådet ville skulle give.

Den 28. juli, den 12. august 2008 og den 12. januar 2009 rettede ti medlemsstater⁴ en anmodning til Kommissionen og anførte, at de havde til hensigt at indføre et indbyrdes forstærket samarbejde om lovvalgsregler i ægteskabssager, og de anmodede Kommissionen om at forelægge Rådet et forslag herom. Den 3. marts 2010 trak Grækenland sin anmodning tilbage.

Forslaget til Rådets afgørelse om bemyndigelse til et forstærket samarbejde om lovvalg i forbindelse med skilsmisse og separation og dette forslag til Rådets forordning om indførelse

¹ KOM(2006) 399.

² Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338 af 23.12.2003, s. 1).

³ EUT C 15 E af 21.1.2010, s. 128.

⁴ Bulgarien, Grækenland, Spanien, Frankrig, Italien, Luxembourg, Ungarn, Østrig, Rumænien og Slovenien.

af et forstærket samarbejde, som Kommissionen vedtog samtidigt, er Kommissionens svar på anmodningen fra de ni medlemsstater, herefter kaldet de "deltagende medlemsstater". Forslaget til Rådets afgørelse indeholder en detaljeret vurdering af de juridiske omstændigheder og relevansen af et forstærket samarbejde om lovvalg i forbindelse med skilsmisse og separation.

2. BEGRUNDELSE OG FORMÅL

2.1. Større retssikkerhed og retlig forudsigelighed

I internationale ægteskabssager giver de betydelige forskelle mellem gældende national ret, navnlig vedrørende lovvalgsregler, anledning til stor retsusikkerhed. De store forskelle mellem de nationale lovvalgsregler og deres komplekse karakter gør det meget vanskeligt for "internationale" par at forudse, hvilket lands lov der vil finde anvendelse på deres skilsmisse eller separation. De deltagende medlemsstater giver i øvrigt ikke ægtefællerne mulighed for at vælge, hvilken lov der skal finde anvendelse på disse sager, hvilket kan føre til anvendelse af en lov, som ægtefællerne kun har en løs tilknytning til, og et resultat, der ikke svarer til deres berettigede forventninger. Det fremmer heller ikke mindelige løsninger.

Under hensyntagen til de relevante dele af begrundelsen i forslaget til Kommissionens forordning af 17. juli 2006 ("Rom III") er formålet med dette forslag til forordning at indføre klare retsregler i Den Europæiske Union for lovvalg vedrørende skilsmisse og separation og at give parterne en vis frihed med hensyn til lovvalg. I modsætning til Kommissionens oprindelige forslag vedrører det forstærkede samarbejde udelukkende lovvalgsregler og ikke den stedlige kompetence. På den måde bliver EU-retten, nærmere bestemt forordning (EF) nr. 2201/2003, ikke berørt. Selv om artikel 20e-1 var en af de bestemmelser, som Udvalget for Civilretlige Spørgsmål (Rom III) havde foreslået indsat⁵, er den ikke medtaget i dette forslag til forordning. Denne artikel indeholder nemlig en regel om stedlig kompetence og er tæt knyttet til artikel 7a om forum necessitatis, som heller ikke er medtaget, da den også vedrørte den stedlige kompetence.

2.2. Større fleksibilitet gennem indførelse af begrænset partsautonomi

I dag er der kun begrænsede muligheder for partsautonomi i ægteskabssager. Forslaget indfører en mere fleksibel retlig ramme, idet parterne får en vis frihed til at vælge en anden lov, som vil blive anvendt i deres skilsmisse- eller separationssag. Valgmulighederne er begrænset til de love, hvortil ægteskabet har en tæt tilknytning, og formålet hermed er at undgå anvendelsen af love, som ægtefællerne kun har ringe eller ingen tilknytning til.

At give ægtefællerne mulighed for at indgå en aftale om lovvalg vil især være nyttigt, når der er tale om skilsmisse efter fælles overenskomst. Det vil være et stærkt incitament for de berørte par til på forhånd at organisere følgerne af et eventuelt brud på det ægteskabelige bånd og virke fremmende for mindelige skilsmisser, hvilket har afgørende betydning for par med børn. "Rom III"-forordningen vil også bidrage til at integrere tredjelandsstatsborgere, idet de får mulighed for at anvende loven i det land, hvor de er statsborgere, i stedet for gældende ret på deres nye opholdssted.

⁵ Se dokument 9712/08 fra Rådet for Den Europæiske Union.

Der indføres særlige garantier, der skal sikre, at ægtefællerne er klare over konsekvenserne af deres valg, og som beskytter den svageste ægtefælle.

2.3. Forebyggelse af "kapløb til retten" mellem ægtefællerne

Endelig tager forslaget også fat på det problem, at den ene ægtefælle måske vil søge at komme den anden i forkøbet og anlægge sag, før den anden gør det, for at sikre sig, at sagen behandles efter en lov, som vedkommende mener i højere grad tilgodeser hans eller hendes interesser. Det kan føre til, at der anvendes en lov, som den anden ægtefælle kun har ringe tilknytning til, eller som ikke tager højde for dennes interesser, hvilket yderligere komplicerer bestræbelserne på forlig og ikke giver tid nok til mægling. Indførelse af harmoniserede lovvalgsregler skulle mindske risikoen for et sådant kapløb betydeligt, eftersom en hvilken som helst ret i en af de deltagende medlemsstater, som får en sådan sag til pådømmelse, vil anvende den lov, der skal anvendes i henhold til de fælles regler.

Hvis parterne ikke har foretaget noget lovvalg, fastsættes gældende lov i forhold til bestemte tilknytningskriterier, som giver prioritet til loven i den stat, hvor ægtefællerne har deres sædvanlige opholdssted, hvilket sikrer, at skilsmisse- og separationssagen behandles efter et retssystem, som begge ægtefæller har tæt tilknytning til. Det vil i høj grad fremme retssikkerheden og den retlige forudsigelighed for de berørte ægtefæller og for de implicerede aktører i retsvæsenet.

Reglen om lovvalg i mangel af aftale herom har til formål at beskytte den svagest stillede ægtefælle, da det tilstræbes at anvende loven i den stat, hvor familien havde deres sædvanlige opholdssted før separationen, uanset ved hvilken domstol en af ægtefællerne måtte have indbragt sagen. Reglen vil således gøre det let for ægtefællerne at forudsige, hvilken lov der vil finde anvendelse på deres skilsmisse- eller separationssag.

3. HØRING AF DE BERØRTE PARTER OG KONSEKVENSANALYSE AF DET FORSTÆRKEDE SAMARBEJDE

Før offentliggørelsen af Kommissionens forslag fra juli 2006 var der foretaget en omfattende høring af de interesserede parter. Den sidste version som følge af forhandlingerne i Rådet, som delvist indgår i Kommissionens forslag, afviger kun lidt fra Kommissionens forslag fra juli 2006. Denne version har bibeholdt de samme principielle løsninger for lovvalg for skilsmisse og separation (f.eks. lovvalg, ægtefællernes sædvanlige opholdssted som væsentligste tilknytningskriterium, ordre public-undtagelse osv.).

Kommissionen foretog en konsekvensanalyse i forbindelse med det oprindelige forslag fra juli 2006, som stadigvæk er relevant for spørgsmålet om lovvalg, og som der vil blive henvist til⁶. Dette forslag fra Kommissionen iværksætter et forstærket samarbejde om lovvalg i forbindelse med skilsmisse og separation. Proceduren for forstærket samarbejde kan anvendes som en sidste udvej i medfør af artikel 20, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union. Kommissionen kan således kun foreslå et forstærket samarbejde, og Rådet kan kun give sin bemyndigelse på områder, som Rådet allerede har behandlet, og hvor det har konkluderet, at der ikke kan findes en anden løsning, da de "tilstræbte mål ikke kan nås inden for en rimelig frist af Unionen som helhed". Det følger heraf, at Kommissionen hverken kan ændre det område, det forstærkede samarbejde vedrører, i dette tilfælde lovvalg for skilsmisse og

⁶ SEK(2006) 949.

separation, eller instrumentets væsentligste bestemmelser, som de fremgår af Rådets sidste version. Endvidere er Kommissionens forslag om indførelse af et forstærket samarbejde begrænset til det anvendelsesområde, der fremgår af de deltagende medlemsstaters anmodning om et forstærket samarbejde, i dette tilfælde lovvalgsregler i ægteskabssager. I dette tilfælde er det derfor unødvendigt at foretage en ny konsekvensanalyse af det samme område.

4. FORSLAGETS RETLIGE ASPEKTER

4.1. Retsgrundlag

Retsgrundlaget for dette forslag er artikel 81, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, der tillægger Rådet kompetence til at fastlægge foranstaltninger vedrørende familieret med grænseoverskridende virkninger efter høring af Europa-Parlamentet.

Forslaget vedrører lovvalgsreglerne for skilsmisse og separation. Disse områder henhører under familieretten. Forslagets lovvalgsregler finder udelukkende anvendelse i internationale situationer, dvs. situationer, hvor ægtefællerne har forskellig nationalitet, har deres opholdssted i forskellige medlemsstater eller i en medlemsstat, hvor mindst en af ægtefællerne ikke er statsborger. Det grænseoverskridende aspekt i artikel 81, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde er således opfyldt.

4.2. Subsidiaritetsprincippet

Målene for forslaget kan kun i tilstrækkelig grad opfyldes på EU-niveau i form af fælles regler om lovvalg, i dette tilfælde gennem et forstærket samarbejde. Lovvalgsreglerne skal være identiske for at opfylde forslagets mål, nemlig større retssikkerhed, retlig forudsigelighed og fleksibilitet for borgerne. Det vil derfor være i modstrid med disse mål, hvis medlemsstaterne handler hver for sig. Der findes ingen gældende international konvention mellem medlemsstaterne om lovvalgsregler i ægteskabssager. Den offentlige høring og konsekvensanalysen, som blev foretaget i forbindelse med Kommissionens forslag fra juli 2006, viste, at de problemer, som dette forslag tager sigte på at løse, er meget omfattende og hvert år berører tusindvis af borgere. I lyset af problemets karakter og omfang kan disse mål kun nås på EU-plan.

4.3. Proportionalitetsprincippet

Forslaget er strengt begrænset til, hvad der er nødvendigt for at nå de tilsigtede mål, og er derfor i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet. Forslaget forventes ikke at lægge yderligere økonomiske eller administrative byrder på borgerne og kun en meget begrænset ekstra byrde på de berørte nationale myndigheder.

4.4. Valg af instrument

Forslagets karakter og formål kræver, at det vedtages i form af en forordning. Behovet for retssikkerhed og retlig forudsigelighed kræver klare og ensartede regler. De foreslåede regler for lovvalg er detaljerede og præcise og kræver ikke gennemførelse i national ret. Det ville bringe målene om retssikkerhed og retlig forudsigelighed i fare, hvis de deltagende medlemsstater fik tillagt skønsbeføjelser ved gennemførelsen af disse regler.

4.5. Det Forenede Kongeriges, Irlands og Danmarks stilling

Det Forenede Kongerige og Irland deltager ikke i samarbejdet om spørgsmål omfattet af tredje del, afsnit V, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, medmindre de meddeler, at de ønsker at deltage i overensstemmelse med artikel 3 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling for så vidt angår området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, som er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Danmark deltager ikke i vedtagelsen af den foreslåede forordning og er ikke bundet eller omfattet af den, jf. artikel 1 og 2 i den protokol om Danmarks stilling, der er knyttet til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

5. BUDGETMÆSSIGE KONSEKVENSER, FORENKLING OG SAMMENHÆNG MED UNIONENS ØVRIGE POLITIKKER

5.1. Budgetmæssige konsekvenser

Forslaget får ingen konsekvenser for EU's budget.

5.2. Forenkling

Forslaget indebærer administrative forenklinger for borgerne såvel som for jurister. I særdeleshed vil harmoniseringen af lovvalgsregler i væsentlig grad forenkle procedurerne for borgere og jurister, som bliver i stand til at afgøre, hvilken lov der finder anvendelse, ud fra ét fælles sæt regler, som erstatter de gældende nationale lovvalgsregler i de deltagende medlemsstater.

5.3. Overensstemmelse med andre EU-politikker og -mål

Forslaget overholder de grundlæggende rettigheder og de principper, som bl.a. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder anerkender som EU-rettens almindelige principper.

6. KOMMENTAR TIL ARTIKLERNE

Artikel 1

Forslaget til forordning finder anvendelse på alle situationer, hvor der foreligger en lovkonflikt, dvs. hvor der er et eller flere fremmede elementer i forhold til et lands interne samfundsliv, der kan implicere flere retssystemer. Den finder derfor udelukkende anvendelse i internationale situationer, f.eks. når ægtefællerne har forskellig nationalitet eller har deres sædvanlige opholdssted i forskellige medlemsstater eller i en medlemsstat, hvor mindst en af ægtefællerne ikke er statsborger ("internationale par").

De foreslåede lovvalgsregler er begrænset til skilsmisse og separation og finder ikke anvendelse på proceduren for omstødelse af ægteskab, hvor både partsautonomi og valg af andre love end loven i domstolslandet, anses for at være irrelevant. Hvad angår reglerne om stedlig kompetence, er omstødelse af ægteskab omfattet af forordning (EF) nr. 2201/2003 i lighed med skilsmisse og separation.

Artikel 2

I medfør af artikel 2 har forordningen universel anvendelse, dvs. at forordningens ensartede lovvalgsregler både kan angive lovgivningen i en deltagende medlemsstat, lovgivningen i en ikke-deltagende medlemsstat og lovgivningen i en stat, der ikke er medlem af Den Europæiske Union. Dette er et princip, der er dybt forankret i de gældende lovvalgsregler, som allerede findes i Romkonventionen fra 1980, de konventioner, der er indgået inden for rammerne af Haagerkonferencen samt i de deltagende medlemsstaters lovvalgsregler. Der er indført beskyttelsesklausuler for at forhindre, at der anvendes regler i fremmed ret på skilsmisse og separation, som er uforenelige med Den Europæiske Unions fælles værdier. Er det en anden medlemsstats lov, der skal anvendes, vil det europæiske retlige netværk på det civil- og handelsretlige område kunne bistå domstolene og vejlede dem om den pågældende lovs indhold.

Artikel 3

Langt størsteparten af de nationale lovvalgsregler foreskriver kun én løsning i en given situation. Forslaget tager sigte på at give ægtefællerne større mulighed for at aftale, hvilken lov der skal anvendes på deres skilsmisse eller separation. Lovvalget er begrænset til loven i de lande, som ægtefællerne har en tæt tilknytning til, dvs. det land, hvor de har deres sædvanlige opholdssted, eller hvor de havde deres sidste sædvanlige opholdssted, for så vidt en af dem stadig opholder sig der, det land, hvis nationalitet en af ægtefællerne har, og loven i domstolslandet.

Der skal gælde de samme lovvalgsregler for separation og skilsmisse, da separation i nogle tilfælde er en nødvendig fase forud for skilsmisse. De deltagende medlemsstater, der anerkender separation, anvender de samme lovvalgsregler ved separation og ved skilsmisse.

Denne styrkelse af partsautonomien vil give ægtefællerne øget retssikkerhed og retlig forudsigelighed. Der fastsættes dog visse formelle krav, der skal være opfyldt, for at sikre, at begge ægtefæller er klare over konsekvenserne af deres valg, og for at beskytte den svageste ægtefælle. Kommissionen er enig i Europa-Parlamentets udtalelse om, at det bør undgås, at parternes lovvalg fører til anvendelse af en lov, som er i strid med EU's grundlæggende rettigheder og EU-retten. Forordningen begrænser derfor lovvalget til fremmed ret for skilsmisse og separation, som er forenelig med Den Europæiske Unions fælles værdier.

Artikel 4

Hvis ægtefællerne ikke foretager et lovvalg, afgøres lovvalget i henhold til en række tilknytningskriterier, der først og fremmest er baseret på ægtefællernes sædvanlige opholdssted. Denne ensartede regel vil skabe retssikkerhed og retlig forudsigelighed. Indførelse af harmoniserede lovvalgsregler skulle i betydelig grad mindske risikoen for et kapløb mellem ægtefællerne om at gå først til retten, eftersom en hvilken som helst ret i en af de deltagende medlemsstater, som får en sådan sag til pådømmelse, vil anvende den lov, der angives i de fælles regler.

Det forhold, at denne regel først tager udgangspunkt i ægtefællernes sædvanlige opholdssted, og alternativt i deres sidste sædvanlige opholdssted, for så vidt en af dem stadig opholder sig der, vil i de fleste tilfælde betyde, at loven i domstolslandet vil blive anvendt (men ikke altid, bl.a. når en af ægtefællerne rejser hjem og går til retten dér i overensstemmelse med de kompetenceregler, der er fastsat i forordning (EF) nr. 2201/2003). De tilfælde, hvor der anvendes fremmed ret, vil således være begrænsede.

Artikel 5

Reglen skal forhindre forskelsbehandling. I visse situationer, hvor gældende ret ikke giver mulighed for skilsmisse eller ikke giver en af ægtefællerne lige adgang til skilsmisse eller separation på grund af dennes køn, skal loven i domstolslandet finde anvendelse.

Artikel 6

Det ville være i strid med målet om retssikkerhed, hvis der var mulighed for renvoi. Når en lov i medfør af de ensartede lovvalgsregler skal finde anvendelse, betyder det, at denne lovs materielle regler skal anvendes og ikke de internationalprivatretnlige regler.

Artikel 7

Ordre public-undtagelsen giver domstolen mulighed for at se bort fra de regler i fremmed ret, der skal anvendes i henhold til lovvalgsreglen, hvis det i en given situation ville være i strid med ufravigelige retsprincipper i domstolslandet. Ordet "åbenlyst" betyder, at der kun i ekstraordinære tilfælde kan gøres brug af denne undtagelse.

Artikel 8

Når en stat omfatter flere territoriale enheder, som hver har sine egne materielle retsregler vedrørende skilsmisse og separation, bør denne forordning også finde anvendelse på lovkonflikter mellem disse territoriale enheder, både af hensyn til den retlige forudsigelighed og retssikkerheden og for at sikre en ensartet anvendelse af Den Europæiske Unions regler i alle situationer, hvor der foreligger en lovkonflikt.

Artikel 9

Denne bestemmelse vedrører oplysning af borgerne om de regler, der finder anvendelse på ægtepagter i de deltagende medlemsstater. Kommissionen offentliggør disse oplysninger på webstedet for det europæiske retlige netværk på det civil- og handelsretlige område.

Artikel 10

Denne artikel vedrører forordningens tidsmæssige anvendelse.

Artikel 11

De foreslåede bestemmelser tager sigte på at indføre en balance mellem overholdelsen af de deltagende medlemsstaters internationale forpligtelser og målet om at opbygge et egentligt europæisk retligt område. Stk. 1 giver medlemsstaterne mulighed for fortsat at anvende de lovvalgsregler, der findes i de bilaterale eller multilaterale konventioner, som de har tiltrådt på tidspunktet for forordningens vedtagelse. Imidlertid vil eksistensen af to parallelle systemer - anvendelse i nogle af de deltagende medlemsstater af reglerne i de konventioner, de har ratificeret, og anvendelse i andre deltagende medlemsstater af reglerne i forslaget til forordning - være i modstrid med det europæiske retlige områdes funktion.

Artikel 12 og 13

Artiklerne om revision af retsakten, ikrafttrædelse og anvendelse er standardbestemmelser.

Forslag til

RÅDETS FORORDNING (EU)

om indførelse af et forstærket samarbejde om lovvalgsregler i forbindelse med skilsmisse og separation

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 81, stk. 3,

under henvisning til Rådets afgørelse [...] af [...] om bemyndigelse til et forstærket samarbejde om lovvalgsregler i forbindelse med skilsmisse og separation⁷,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkastet til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet⁸,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg⁹,

efter en særlig lovgivningsprocedure og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Unionen har sat sig som mål at bevare og udbygge et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor der er fri bevægelighed for personer. Med henblik på gradvis at etablere et sådant område skal Unionen vedtage foranstaltninger vedrørende samarbejde om civile retlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger.
- (2) I henhold til artikel 81, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde skal Rådet fastlægge foranstaltninger vedrørende familieret med grænseoverskridende virkninger.

⁷ EUT L [...] af [...], s. [...].

⁸ EUT C [...] af [...], s. [...].

⁹ EUT C [...] af [...], s. [...].

- (3) Kommissionen vedtog den 14. marts 2005 en grøn bog om lovvalg og kompetence i skilsmisssager. Med denne grøn bog blev der indledt en bred offentlig høring om, hvordan de problemer, der kan opstå i den aktuelle situation, kan løses.
- (4) Kommissionen fremsatte den 17. juli 2006 forslag til en forordning om ændring af forordning (EF) nr. 2201/2003 for så vidt angår kompetence og om indførelse af lovvalgsregler i ægteskabssager.
- (5) Rådet konkluderede på sit møde i Luxembourg den 5. og 6. juni 2008, at der ikke var enstemmighed om dette forslag, og at der var uoverstigelige vanskeligheder, som gjorde det umuligt at opnå enstemmighed på daværende tidspunkt og i den nærmeste fremtid. Rådet fastslog, at forslagens målsætninger ikke kunne opfyldes inden for en rimelig frist under anvendelse af de relevante bestemmelser i traktaterne.
- (6) Bulgarien, Grækenland, Spanien, Frankrig, Italien, Luxembourg, Ungarn, Østrig, Rumænien og Slovenien rettede efterfølgende en anmodning til Kommissionen, hvori de anførte, at de havde til hensigt at indføre et forstærket samarbejde indbyrdes om lovvalg i ægteskabssager, og de opfordrede Kommissionen til at forelægge Rådet et forslag herom. Den 3. marts 2010 trak Grækenland sin anmodning tilbage.
- (7) Rådet vedtog den [...] afgørelse [...] om bemyndigelse til et forstærket samarbejde om lovvalgsregler i forbindelse med skilsmisse og separation.
- (8) Ifølge artikel 328, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde er et forstærket samarbejde åbent for alle medlemsstater, når det indføres, forudsat at medlemsstaterne opfylder de eventuelle betingelser for deltagelse, der er fastsat i den bemyndigende afgørelse. Det gælder ligeledes når som helst derefter, forudsat at medlemsstaterne foruden de nævnte betingelser efterkommer de retsakter, der allerede er vedtaget i henhold dertil.
- (9) Denne forordning bør skabe klare og fuldstændige retlige rammer for lovvalg vedrørende skilsmisse og separation i de deltagende medlemsstater og sikre borgerne løsninger, der giver retssikkerhed, retlig forudsigelighed og fleksibilitet, og forhindre en situation, hvor den ene ægtefælle begærer skilsmisse før den anden, for at sikre sig, at sagen behandles efter en lov, som vedkommende mener i højere grad tilgodeser hans eller hendes interesser.
- (10) For klart at afgrænse det geografiske anvendelsesområde for denne forordning skal det fastsættes, hvilke medlemsstater der deltager i det forstærkede samarbejde.
- (11) Denne forordning bør finde anvendelse uanset domsmyndighedens art.
- (12) For at give ægtefællerne mulighed for at vælge en lov, som de har tæt tilknytning til, og for at sørge for, at en lov, som de har tæt tilknytning til, finder anvendelse på deres skilsmisse- eller separationssag, når de ikke har truffet et sådant valg, bør den lov, som de har tæt tilknytning til, kunne anvendes, også når der ikke er tale om en deltagende medlemsstats lov. Er det en anden medlemsstats lov, der skal anvendes, kan det netværk, der er oprettet ved Rådets beslutning 2001/470/EF af 28. maj 2001 om

oprettelse af et europæisk retligt netværk på det civil- og handelsretlige område¹⁰, bistå domstolene og vejlede dem om indholdet af reglerne i fremmed ret.

- (13) Det kræver både større fleksibilitet og større retssikkerhed at øge borgernes mobilitet. For at nå dette mål bør denne forordning styrke partsautonomien i forbindelse med skilsmisse og separation og give parterne en begrænset mulighed for at vælge, hvilken lov der skal finde anvendelse på deres skilsmisse eller separation. Denne mulighed bør ikke gælde i sager om omstødelse af ægteskab, der hænger nøje sammen med betingelserne for ægteskabets gyldighed, hvorfor der ikke bør gælde partsautonomi.
- (14) Ægtefællerne bør vælge loven i et land, som de har en særlig tilknytning til, eller loven i domstolslandet som gældende ret for deres skilsmisse- og separation. Den lov, ægtefællerne vælger, skal være i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder som fastsat i traktaterne og i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Muligheden for at vælge, hvilken lov der skal finde anvendelse i forbindelse med skilsmisse og separation, bør ikke skade barnets tarv.
- (15) Før ægtefællerne vælger, hvilken lov der skal finde anvendelse, er det vigtigt, at de har adgang til ajourførte oplysninger om de væsentlige aspekter i den nationale ret og EU-retten og procedurerne for skilsmisse og separation. For at sikre en sådan adgang til de relevante oplysninger ajourfører Kommissionen regelmæssigt det offentlige internetbaserede informationssystem, som blev oprettet ved Rådets beslutning 2001/470/EF.
- (16) Et oplyst valg for begge ægtefællers vedkommende er et væsentligt princip i denne forordning. Begge ægtefæller bør have et præcist kendskab til de retlige og sociale konsekvenser af lovvalget. Det, at der er mulighed for i fællesskab at foretage lovvalg, bør ikke berøre ægtefællernes rettigheder og ligestilling. I den forbindelse bør de nationale domstole være bevidste om betydningen af, at begge ægtefæller træffer et oplyst valg, hvad angår de retlige konsekvenser af aftalen om lovvalg.
- (17) Der bør indføres visse garantier for at sikre, at ægtefællerne er klare over konsekvenserne af deres valg. Aftalen om lovvalg bør i det mindste være indgået skriftligt og være dateret og underskrevet af begge parter. Hvis loven i den deltagende medlemsstat, hvor de to ægtefæller har deres sædvanlige opholdssted, imidlertid indeholder regler om yderligere formelle krav, bør disse regler overholdes. Sådanne yderligere formelle krav kan f.eks. gælde i en deltagende medlemsstat, hvor aftalen skal indføres i en ægtepagt.
- (18) En aftale om lovvalg bør kunne indgås og ændres senest, når sagen indbringes for en domstol, og også under sagens behandling, hvis loven i domstolslandet giver mulighed for det. I det tilfælde er det tilstrækkeligt, at domstolen optager lovvalget i protokollen i overensstemmelse med loven i domstolslandet.
- (19) Når der ikke er indgået aftale om lovvalg, bør denne forordning indføre harmoniserede lovvalgsregler baseret på en række principale og subsidiære tilknytningskriterier, der sikrer et tæt bånd mellem ægtefællerne og den omhandlede lov, og som tilgodeser kravet om retssikkerhed og retlig forudsigelighed og forebygger en situation, hvor en af ægtefællerne begærer skilsmisse før den anden for at sikre sig, at sagen behandles

¹⁰ EFT L 174 af 27.6.2001, s. 25.

efter en bestemt lov, som vedkommende mener i højere grad tilgodeser hans eller hendes interesser. Disse tilknytningskriterier er valgt for at sikre, at skilsmisse- eller separationssagen behandles efter en lov, som ægtefællerne har en tæt tilknytning til, og de er først og fremmest baseret på ægtefællernes sædvanlige opholdssted.

- (20) I visse situationer, hvor den valgte lov ikke giver mulighed for skilsmisse eller ikke giver en af ægtefællerne lige adgang til skilsmisse eller separation på grund af dennes køn, bør loven i domstolslandet dog finde anvendelse.
- (21) Når det er begrundet i almene hensyn, bør det i ekstraordinære tilfælde være muligt for de deltagende medlemsstaters domstole at undlade at anvende fremmed ret i en konkret sag, når det ville være klart i strid med ufravigelige retsprincipper i domstolslandet (ordre public) at anvende dem. Domstolene bør imidlertid ikke kunne anvende ordre public-undtagelsen for at undlade at anvende en anden medlemsstats lov, når dette er i strid med Den Europæiske Unions grundlæggende rettigheder, navnlig artikel 21, som forbyder enhver forskelsbehandling.
- (22) Da der i nogle stater og deltagende medlemsstater findes flere retssystemer eller regelsæt angående de spørgsmål, som er reguleret af denne forordning, bør det fastsættes, i hvilket omfang bestemmelserne i denne forordning finder anvendelse i de forskellige territoriale enheder i disse stater og deltagende medlemsstater.
- (23) Målene i denne forordning, nemlig en styrkelse af retssikkerheden, forudsigeligheden og fleksibiliteten – og dermed fremme af den frie bevægelighed for personer i Den Europæiske Union – i internationale ægteskabssager, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne alene på grund af forordningens omfang og virkninger og kan derfor bedre gennemføres på EU-plan, i dette tilfælde gennem et forstærket samarbejde mellem disse medlemsstater, i overensstemmelse med nærhedsprincippet i artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går nærværende forordning ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
- (24) I denne forordning overholdes de grundlæggende rettigheder og de principper, der er anerkendt i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, navnlig artikel 21, ifølge hvilken enhver forskelsbehandling på grund af køn, race, farve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder eller seksuel orientering, er forbudt. Denne forordning bør anvendes af medlemsstaternes retter under fuld overholdelse af disse rettigheder og principper –

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Kapitel I - Anvendelsesområde

Artikel 1

Materielt anvendelsesområde

1. Denne forordning finder anvendelse på skilsmisse og separation i situationer, hvor der foreligger en lovkonflikt.

2. I denne forordning forstås ved "deltagende medlemsstat" en medlemsstat, der deltager i det forstærkede samarbejde om lovvalgsregler i forbindelse med skilsmisse og separation i medfør af Rådets afgørelse [...] af [...] om bemyndigelse til et forstærket samarbejde om lovvalgsregler i forbindelse med skilsmisse og separation.

Artikel 2
Universel anvendelse

Den lov, som skal anvendes i henhold til denne forordning, finder anvendelse, selv om det ikke er en deltagende medlemsstats lov.

Kapitel II – Ensartede regler for lovvalg i forbindelse med skilsmisse og separation

Artikel 3
Lovvalgsaftaler

1. Ægtefællerne kan ved aftale vælge, hvilken lov der skal finde anvendelse på deres skilsmisse eller separation under forudsætning af, at den valgte lov er i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, der er fastlagt i traktaterne og i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, og den offentlige orden, og at der er tale om en af følgende love:

- a) loven i den stat, hvor ægtefællerne har deres sædvanlige opholdssted ved aftalens indgåelse
- b) loven i den stat, hvor ægtefællerne havde deres sidste sædvanlige opholdssted, hvis en af dem stadig opholder sig der ved aftalens indgåelse
- c) loven i den stat, hvis nationalitet en af ægtefællerne har ved aftalens indgåelse
- d) loven i domstolslandet.

2. Uden at det berører stk. 4, kan en aftale om lovvalg indgås og ændres når som helst, men senest ved sagens anlæggelse ved en domstol.

3. Den i stk. 2 nævnte aftale skal indgås skriftligt, dateres og underskrives af begge ægtefæller. Elektroniske meddelelser, som varigt dokumenterer aftalen, anses for at være skriftlige.

Hvis loven i den deltagende medlemsstat, hvor de to ægtefæller har deres sædvanlige opholdssted på tidspunktet for aftalens indgåelse, indeholder yderligere regler om formkrav, finder disse regler dog anvendelse. Hvis ægtefællerne har deres sædvanlige opholdssted i forskellige deltagende medlemsstater, og loven i disse medlemsstater indeholder forskellige regler om formkrav, er aftalen gyldig med hensyn til sin form, hvis den opfylder betingelserne i loven i en af disse stater.

4. Hvis loven i domstolslandet giver mulighed for det, kan ægtefællerne også foretage lovvalget over for domstolen under sagens behandling. Det er da tilstrækkeligt, at lovvalget optages i protokollen ved domstolen i overensstemmelse med loven i domstolslandet.

Artikel 4
Lovvalg i mangel af aftale mellem parterne

I mangel af aftale om lovvalg i henhold til artikel 3 behandles skilsmisse- og separationsager

- a) efter loven i den stat, hvor ægtefællerne har deres sædvanlige opholdssted ved sagsanlægget, eller hvis dette ikke er relevant,
- b) efter loven i den stat, hvor ægtefællerne havde deres sidste sædvanlige opholdssted, forudsat at opholdet ikke er ophørt mere end et år før sagsanlægget, og at en af dem stadig opholder sig i denne medlemsstat ved sagsanlægget, eller hvis dette ikke er relevant,
- c) efter loven i den stat, hvis nationalitet begge ægtefæller har ved sagsanlægget, eller hvis dette ikke er relevant,
- d) efter loven i domstolslandet.

Artikel 5
Anvendelse af loven i domstolslandet

Når den lov, der skal anvendes i henhold til artikel 3 og 4, ikke giver mulighed for skilsmisse eller ikke giver en af ægtefællerne lige adgang til skilsmisse eller separation på grund af dennes køn, finder loven i domstolslandet anvendelse.

Artikel 6
Udelukkelse af renvoi

Når denne forordning bestemmer, at loven i en bestemt stat skal anvendes, skal dette forstås som en henvisning til de gældende retsregler i den pågældende stat med undtagelse af statens internationalprivatretnlige regler.

Artikel 7
Ordre public

Det kan kun undlades at anvende en bestemmelse i en lov, som i henhold til denne forordning skal anvendes, hvis det er åbenbart uforenelig med grundlæggende retsprincipper i domstolslandet at anvende den.

Artikel 8
Stater med mere end et retssystem

1. Omfatter en stat flere territoriale enheder, som hver har sine egne regler om skilsmisse og separation, skal hver territorial enhed anses for en stat ved fastlæggelsen af, hvilken lov der skal anvendes i henhold til denne forordning.

2. En deltagende medlemsstat, hvor forskellige territoriale enheder har deres egne regler om skilsmisse og separation, er ikke forpligtet til at anvende denne forordning i tilfælde, hvor der alene er tale om valg mellem lovene i disse enheder.

Kapitel III – Øvrige bestemmelser

Artikel 9

Oplysninger fra de deltagende medlemsstater

1. Senest [*tre måneder efter gennemførelsen af denne artikel*] underretter de deltagende medlemsstater Kommissionen om eventuelle nationale bestemmelser om

- a) reglerne om formkrav til aftaler om lovvalg og
- b) muligheden for lovvalg i henhold til artikel 3, stk. 4.

De deltagende medlemsstater informerer Kommissionen om senere ændringer af disse bestemmelser.

2. Kommissionen stiller de oplysninger, der er nævnt i stk. 1, til rådighed for offentligheden, bl.a. på webstedet for det europæiske retlige netværk på det civil- og handelsretlige område.

Artikel 10

Overgangsbestemmelser

1. Denne forordning finder anvendelse på retssager, der er anlagt efter forordningens anvendelsesdato, jf. artikel 13, og på de i artikel 3 nævnte aftaler, der er indgået efter denne dato.

En aftale om lovvalg, der er indgået i overensstemmelse med lovgivningen i en deltagende medlemsstat inden denne forordnings anvendelsesdato, får dog også virkning, hvis den opfylder betingelserne i artikel 3, stk. 3, første afsnit.

2. Denne forordning berører ikke aftaler om lovvalg, der er indgået i henhold til loven i den deltagende medlemsstat, hvor sagen behandles, inden denne forordnings anvendelsesdato.

Artikel 11

Forbindelser med gældende internationale konventioner

1. Denne forordning berører ikke anvendelsen af bilaterale eller multilaterale konventioner, som en eller flere deltagende medlemsstater er part i på tidspunktet for denne forordnings vedtagelse, og som omfatter spørgsmål, der er reguleret af denne forordning, jf. dog de deltagende medlemsstaters forpligtelser i henhold til artikel 351 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

2. Uanset stk. 1 har denne forordning i forholdet mellem de deltagende medlemsstater forrang frem for de konventioner vedrørende spørgsmål omfattet af denne forordning, som de deltagende medlemsstater er parter i.

*Artikel 12
Revision*

Senest den [*fem år efter denne forordnings anvendelse*] forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af denne forordning. Rapporten ledsages om nødvendigt af forslag om tilpasning.

Kapitel IV – Afsluttende bestemmelser

*Artikel 13
Ikrafttrædelse og anvendelsesdato*

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Den anvendes fra [*tolv måneder efter forordningens vedtagelse*], undtagen artikel 9, som anvendes fra [*seks måneder efter forordningens vedtagelse*].

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i de deltagende medlemsstater i overensstemmelse med traktaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den

*På Rådets vegne
Formand*